

Petřvald

urbanistická studie

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: DIANA VELIČKOVÁ

datum narození: 27.06.1996

akademický rok / semestr: 2022 / 2023

obor: ARCHITEKTURA A URBANISMUS

ústav: ÚSTAV URBANISMU

vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. arch. Akad. arch. JIŘÍ KLOKOČKA

téma diplomové práce:

viz přihláška na DP

NOVÁ VIZE CENTRA MĚSTA PETŘVALD

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

DEFINOVÁNÍ STRUKTURY MĚSTA, VYMEZENÍ JEJÍHO CENTRA. PRÁCE NAVRŽUJE NA DIPLOMNÍ JEHMÁŘ, KTERÝ POPISUJE PROBLÉMY MĚSTA A NAVRŽUJE JEJICH ŘEŠENÍ NA PŮLI URBANISMU A ARCHITEKTURY.

2/

Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Pro DI/ součástí zadání budou jasně a konkrétně specifikované jednotlivé fáze projektu, které jsou nezbytnou součástí řešení

STRUKTURA URBÁNNÍCH BLOKŮ, VÝKRES VEŘEJNÝCH PROSTRANITVÍ A ZELENĚ, PROSTOROVÁ REGULACE PLÁNOVANÉ ZÁSTAVBY, ŘEZY ÚZEMÍM, JIŘÍ VZTAHY

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování

SITUAČNÍ VÝKRES A PLÁNY BUDOU ZPRACOVÁNY V MĚŘÍTKU 1:2500-1:500.

MĚŘÍTKO BUDE SPECIFIKOVÁNO V ZÁVISLOSTI NA VÝVOJI A KONZULTACÍCH DP.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

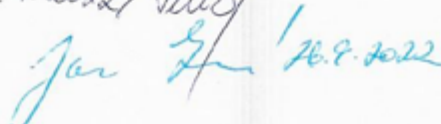
FYZICKÝ MODEL

2x PORTFOLIO A4

2x CD s KOMPLETNÍ VÝKRESOVOU A TEXTOVOU ČÁSTÍ, VČETNĚ FOTOGRAFIÍ MODELU
PLACHTA

Datum a podpis studenta 26.9.2022

Datum a podpis vedoucího DP

 26.9.2022

Datum a podpis děkana FA ČVUT

10.10.2022

registrováno studijním oddělením dne

14. 9. 2022

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Diana VELIČKOVÁ
AR 2022/2023, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) PETŘVALD – URBANISTICKÁ STUDIE

(AJ) PETŘVALD – URBAN STUDY

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Akad. arch. Jiří Klokočka Ústav: Urbanismu 15119

Oponent práce: Ing. arch. Eva ŠPAČKOVÁ

Klíčová slova (česká): Petřvald, urbanismus, naučná stezka, centrum, park, postindustriální město

Anotace (česká):
Diplomová práce se zabývá městem Petřvald. Předmětem studie je podpora identity města, určení a rehabilitace centra a dalších míst pro setkávání. Je navržena naučná stezka po stopách historie a podpora veřejné infrastruktury, včetně bydlení. Práce také nastiňuje možné úpravy veřejných prostranství v okolí panelové výstavby a sportoviště.

Anotace (anglická):
The thesis deals with the town of Petřvald. The subject of the study is the support of the identity of the town, the identification and rehabilitation of the centre and other meeting places. A nature trail in the footsteps of history and the promotion of public infrastructure in the centre, including housing design, are proposed. The work also outlines possible public space improvements around the prefabricated housing and sports facilities.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

Diplomová práce

autor	Bc. Diana VELIČKOVÁ
vedoucí práce	doc. Ing. arch. Akad. arch. Jiří KLOKOČKA Ing. arch. Jana ZDRÁHALOVÁ, Ph.D.
konzultant	Ing. Radmika FINGEROVÁ

	Ambice	8
1	Analytická část	10
	Poloha	12
	Širší vztahy	16
	Historie	18
	Hornictví	20
	Urbanistický vývoj	32
	Urbanistická struktura	34
	Formy zástavby	36
	Vrstvy	38
	Společenství	48
	Děje a dějiště	50
	SWOT	52
2	Interpretace	54
	Problémy	58
	Hodnoty	60
	Vize	62
3	Návrhová část	64
	Schéma zásahů	66
	Naučná stezka	70
	Centrum	72
		76
		89

Důležitým hlediskem při výběru tématu diplomové práce byl můj vztah danému místu. Tedy místo takové, odkud pocházím, a tím je město Petřvald.

Cílem práce je na základě analýz a osobních zkušeností vyhodnotit problematické body ve městě, určit jejich důležitost a reagovat na ně. Snažím se k těmto problémům nalézt věcný přístup a pokud možno proveditelnost na reálném poli. Vnímám totiž mezi obyvateli Petřvaldu značně svérázný vztah ke městu a pravděpodobnost neakceptování větších změn. Touto prací se snažím nelézt citlivý přístup a ukázat možnosti změn, které i bez větších ambicí mohou efektivně zkvalitnit život ve městě. Mnou zvolená cesta diplomové práce tak může místním lidem nastínit příležitosti jak v měřítku krajiny, tak i menších lokalitách sídla, která strádají. I proto je tato urbanistická studie města Petřvald na pomezí urbanismu a krajinářské architektury.

V návrhu měřítko krajiny odhaluje vztah k městu, navazuje na historická dění a zvyšuje prostupnost města. V měřítku vybraných lokalit tato práce prezentuje posílení veřejného prostranství včetně skladby a členění prostoru a hmot samotného jádra obce.

osobní vztah k místu vs. odborné čtení města

Analytická část odhaluje souvislosti, které daly základ pro mou interpretaci a následný návrh. Zkoumané území zobrazuji v této části práce tak, aby mohl každému čtenáři vzniknout co nejjasnější obraz o městu Petřvald. Zaměřuji se na historii obce, jež tyto vlivy zásadně ovlivňovaly její urbanistický vývoj až do dnešní podoby.

Předmětem průzkumu byly jak vztahy v přírodní a urbánní krajině, tak i spojitosti mezi nimi. Vazby mezi veřejným a soukromým, návaznosti, uspořádání, prostupnost, děje.

1 Analytická část

Poloha v rámci ČR: Moravskoslezský kraj

Poloha v rámci kraje: okres Karviná

Poloha v rámci okresu: obec s rozšířenou působností Orlová

Rozloha: 12,63 km²

Nejvyšší bod nadmořské výšky: 302 m. n. m.

Nejnižší bod nadmořské výšky: 232 m. n. m.

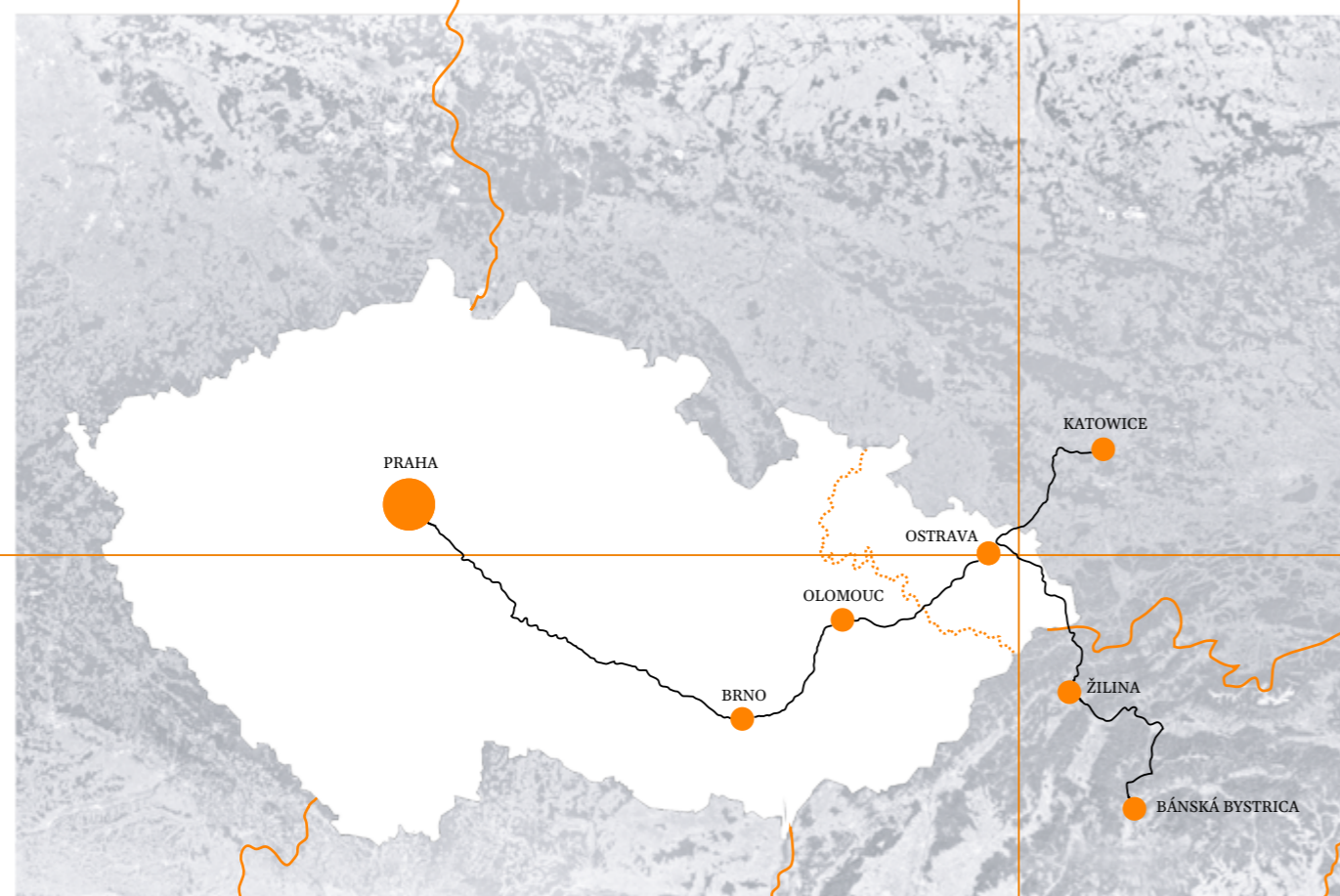
Počet obyvatel: 7 400

Město Petřvald se nachází v historické části Těšínského Slezska v Moravskoslezském kraji, nedaleko státních hranic s Polskem a Slovenskem.

Nejstarší podoba názvu obce Petirswalde, vychází ze jména Petr, zakladatele osady na území vykáceného lesa.

Město Petřvald je součástí okresu Karviná. Na východě hraničí s Orlovou a s Havířovem, na jihu s Šenovem a Bartovicemi, na západě s Radvanicemi, Slezskou Ostravou a Michálkovicemi a na severu s Rychvaldem. Tato města spojuje jejich hornická historie.

Středem města vede silnice I. třídy z Ostravy do Orlové, kterou lemují potok zvaný Petřvaldská strůžka. Území má mírně vlnitý povrch, který z velké části pokrývají lesy lemující město.

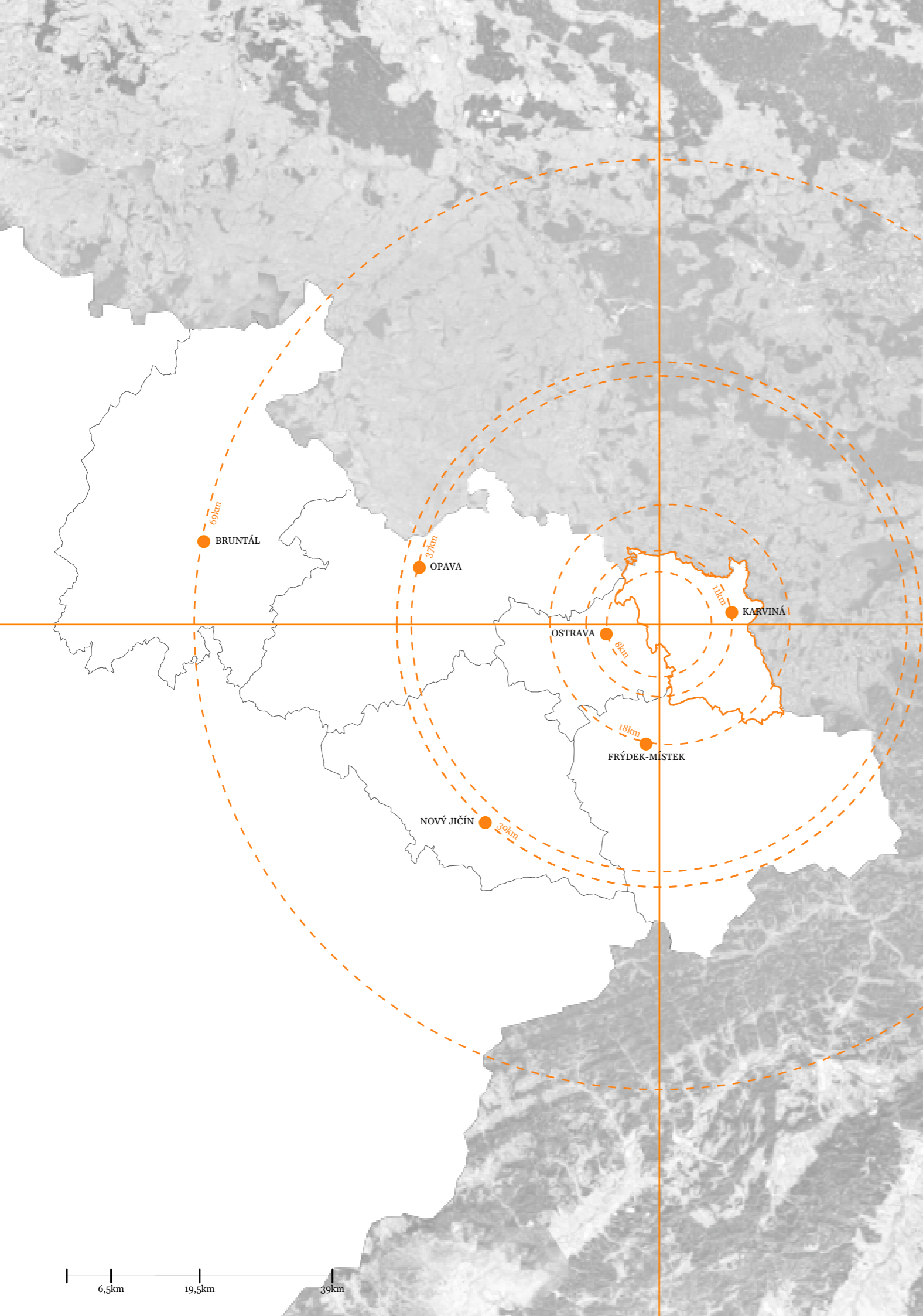
Moravskoslezský kraj svým příhraničním charakterem poskytuje možnosti spolupráce s okolními zahraničními městy především ve výrobním odvětví, rozvoji infrastruktury, kulturně-vzdělávací činnosti ale především i v oblasti turismu.

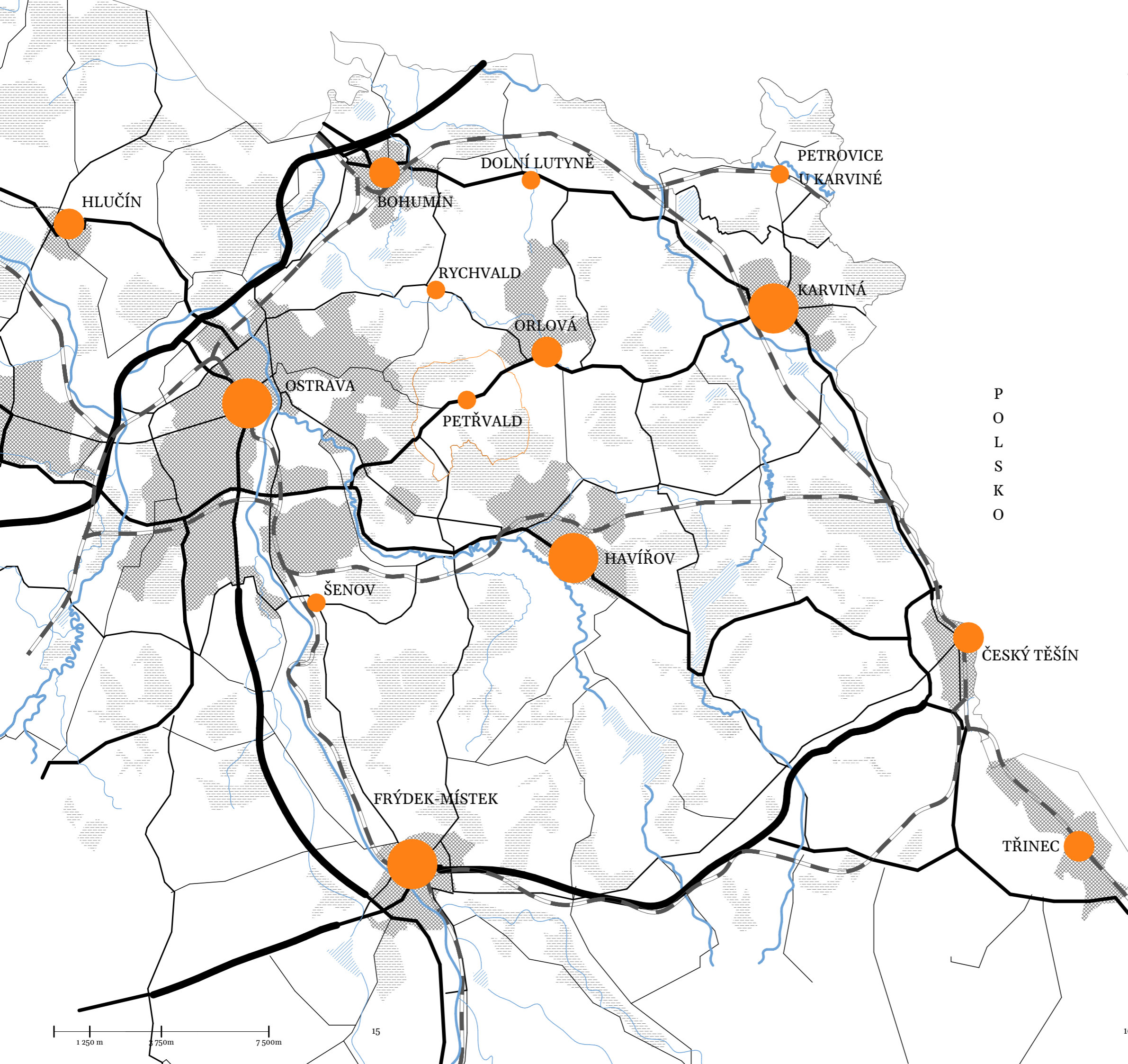
Kraj zaujímá 6,9 % rozlohy České republiky. Má geograficky velice členitý povrch. Kromě Hrubých a Nízkých Jeseníků v západní části je kraj lemován také Beskydami v jihovýchodní části, které tímto tvoří přírodní hranici s Polskem a Slovenskem. Ve střední části se rozprostírá hustě osídlený terén Opavské nížiny, Ostravské pánve a Moravské brány.

I přesto, že je kraj třetím nejlidnatějším v České republice, se svými 300 obcemi patří k regionům s nejmenším počtem sídel. Tomuto faktu odpovídá i hustota osídlení, která je 220/km², je oproti celorepublikovému průměru zhruba o 100 větší. Téměř 60 % obyvatel kraje žije v ostravské aglomeraci.

Již od 19. století patří tento kraj mezi nejdůležitější průmyslové regiony střední Evropy. Jádrem je ostravsko-karvinská průmyslová a těžební pánve, jejíž industrializace byla úzce spojena s dolováním nerostného bohatství, zejména černého a hnědého uhlí. Rozvoj těžkého průmyslu a hutnictví měl za následek několik zásadních dopadů na budoucnost nejen tohoto kraje. Díky jeho zaměření hospodářské činnosti se už řadu let region potýká s řadou sociálních problémů, které jsou spojeny především s vysokou nezaměstnaností.

V současnosti je většina těžkého průmyslu v útlumu a s tím přichází další výzvy, s kterými se bude muset region vypořádat. Krajina utrpěla poddolováním většiny ostravsko-karvinské pánve. Kvalita ovzduší je rovněž ve zdrcujícím stavu. Špatná kvalita životního prostředí a nespočet brownfieldů jsou hlavními tématy, které volají po rekultivaci, obnově krajiny, po znovunalezení dalších funkcí, které vyplní životem prázdné skořápky brownfieldů.

druh silnice
dálnice
silnice I. třídy
silnice II. třídy
silnice III. třídy

počet obyvatel
0 – 10 000
10 000 – 50 000
nad 50 000

železniční trať
významný vodní tok
vodní tok
vodní plocha
lesy
plocha sídla nad 10 000 obyvatel

P
O
L
S
K
O

1 250 m 3 750 m 7 500 m

odstřel těžební věže dolu Fučík

První písemná zmínka o Petřvaldu pochází z roku 1305 v soupisu desátků biskupství vratislavského. Soupis sloužil k přehledu osad, které byly povinny platit tzv. desátek, čímž se rozumí desetina z úrody i z dobytka. Osada dnešního Petřvaldu však pravděpodobně existovala již několik let předtím. Probíhající intenzivní kolonizace zdejšího území se v té době propsala skrze snahu vrchnosti získat si nové osadníky, kteří by jim obdělávali přidělenou půdu.

Vesnice Petirsvalde, jak je tehdejší Petřvald v pramenech označován, patřila těšínskému knížeti Bolkovi, který ji roku 1409 prodal a tím byl Petřvald připojen k panství Polská Ostrava. Od té doby docházelo k ustavičnému prodeji vesnice mezi okolními panstvími. Nejvýraznější dobu rozkvětu zažil Petřvald od poloviny 19. století. Tehdejší vlastnický rod Larisch-Mönnich zde vybudoval továrnu na zinkovou bělobu a z dříve čistě zemědělské osady s lihovarem a lesním hospodářstvím se začínalo stávat město průmyslu.

Rozvoj obce na přelomu 19. a 20. století byl značně ovlivněn těžbou uhlí. Urbanizace města probíhala díky budování těžebních dolů, tak i populační expanzi, jež nastala díky pracovním možnostem v hornickém průmyslu.

V roce 1938 na základě mnichovského diktátu Polsko obsadilo a anektovalo východní část z československého Těšínska, tedy i Petřvaldu. Krátce poté bylo Polskem vyhoštěno přes 5000 obyvatel města. Zahájením 2. světové války se Petřvald stal součástí Německa. Po ukončení války až do roku 1958 si Polsko opětovně vznášelo nároky na území zahrnující i Petřvald.

Po ukončení důlní činnosti v roce 1998 se město průmyslově v tak velkém měřítku již dále neorientovalo. Areály bývalých dolů postupně skupily soukromé subjekty, které zde začaly podnikat převážně v odvětví lehkého průmyslu. Většina těchto areálů byla pro tyto potřeby upravena, mnohé stavby byly zbourány a všechny těžební věže, kromě jedné, byly strženy. Tato jediná dochovaná těžební věž bývalého dolu Pokrok, nacházející se dnes na soukromém pozemku, je od roku 1997 prohlášena kulturní památkou. Mezi další kulturní památky na území obce se řadí také kostel sv. Jindřicha s křížovou cestou a 14 kaplemi.

Počátky dolování v Petřvaldu se datují do roku 1830. Rozkvět města započal v době založení Rudolfovy hutě (později Vítkovické železářny) v Ostravě, která razantně zvýšila potřebu těžby černého uhlí.

První šachta na území Petřvaldu se jmenovala Jindřich, později byla přejmenována na důl Evžen. Nacházela se v severovýchodní části města a těžba zde byla zahájena roku 1862. V roce 1872 byla otevřena Albrechtova šachta (později důl Hedvika), která se nalézala na západě města. Na jihozápadě území se dolovalo od roku 1912 v nejmladší šachtě zvané Pokrok (později Fučík).

Ke všem těmto třem dolům náleželo nespočet hornických osad. Hornické kolonie vznikaly v blízkosti dolů a jejich výstavba zpravidla souvisela s rozvojem příslušného důlního závodu. Místa, ve kterých hornické osady vznikaly, byla většinou vázána na pozemky, která již daná důlní společnost vlastnila. Do roku 1929 vzniklo na území Petřvaldu až 16 kolonií, z nichž se mnohé nedochovaly. Všechny však výrazně ovlivnily strukturu města a ty, které se zachovaly, jsou nyní odkazem historie hornického města.

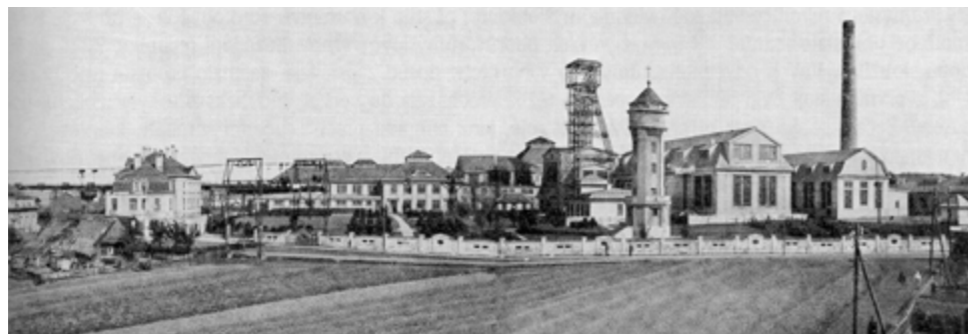

gratulace po dosažení revírního rekordu

horniční učni z dolu Fučík

důl Pokrok

úřednické domy dolu Pokrok

Počátky dolování v Petřvaldu se datují do roku 1830. Rozkvět města započal v době založení Rudolfovy hutě (později Vítkovické železárny) v Ostravě, která razantně zvýšila potřebu těžby černého uhlí.

První šachta na území Petřvaldu se jmenovala Jindřich, později byla přejmenována na důl Evžen. Nacházela se v severovýchodní části města a těžba zde byla zahájena roku 1862. V roce 1872 byla otevřena Albrechtova šachta (později důl Hedvika), která se nalézala na západě města. Na jihozápadě území se dolovalo od roku 1912 v nejmladší šachtě zvané Pokrok (později Fučík).

Ke všem těmto třem dolům náleželo nespočet hornických osad. Hornické kolonie vznikaly v blízkosti dolů a jejich výstavba zpravidla souvisela s rozvojem příslušného důlního závodu. Místa, ve kterých hornické osady vznikaly, byla většinou vázána na pozemky, která již daná důlní společnost vlastnila. Do roku 1929 vzniklo na území Petřvaldu až 16 kolonií, z nichž se mnohé nedochovaly. Všechny však výrazně ovlivnily strukturu města a ty, které se zachovaly, jsou nyní odkazem historie hornického města.

A – Družstevní

B – Na Hranici

C – vyhlídka Na Hranici

D – K Pískovně

E – vyhlídka Na Zaryjích

F – Na Zaryjích

G – křížení se silnicí Michálkovicá

H – mimoúrovňové křížení se silnicí Ostravská

H – zastavení v restauraci U Vašíčků

I – pohled ze silnice Šenovská na most kudy vedla vlečka

I – mimoúrovňové křížení se silnicí Šenovská, pohled z mostu

I – most

J – stopy kolejí vlečky s výhledem na těžební věž